

دکتر محمد مهدی مطیعی، مسئول رصدخانه دانشگاه فردوسی مشهد
هنوز سرشار از شوق دیدن ستاره‌هاست

هر شب آسمان، یک شگفتانه

داستان جلد

محمد صفائی شب‌های یزد برای محمد مهدی مطیعی با تماشای ستاره‌ها می‌گذشت؛ شب‌هایی که پشت بام خانه، برای پسر بچه‌ای هفت هشت ساله به تماشاخانه‌ای بزرگ تبدیل می‌شد.

او به همراه برادرانش پیش از خواب به آسمان نگاه می‌کرد، ستاره‌ها را می‌شمرد و در ذهنش برای آنچه می‌دید، تصویری می‌ساخت؛ اما پاسخ بسیاری از سؤال‌هایش را نمی‌دانست. سال‌ها بعد، همان کنجکاوی کودکان او را به رصدخانه دانشگاه فردوسی مشهد و تحصیل در رشته نجوم و اخترفیزیک رساند. حالا دکتر مطیعی، یک منجم حرفه‌ای و مسئول رصدخانه دانشگاه فردوسی مشهد است. این ساکن محله فرامرزی عباسی، هنوز هم وقتی چشمش را به تلسکوپ می‌سپارد، انگار به همان آسمان سال‌های کودکی برمی‌گردد؛ آسمانی که هر چه بیشتر شناخته، سؤال‌های بیشتری برایش ایجاد شده است.

دنیای تازه در مشهد

کودکی آقامحمد مهدی در دهه ۶۰ گذشت و دسترسی به کتاب و منابع علمی به اندازه امروز آسان نبود. آن زمان اینترنتی در کار نبود که یک سؤال را جست و جو کند و چند ثانیه بعد ده‌ها پاسخ پیش رویش قرار بگیرد. خیلی از پرسش‌ها در ذهنش می‌ماندند و بعد به خاطر درگیر شدن با درس و مدرسه، آن‌ها را به فراموشی می‌سپرد. سال ۱۳۶۹ به همراه خانواده به مشهد آمدند. مشهد بزرگ‌تر بود و امکانات علمی بیشتری داشت. او در دبیرستان فردوسی درس خواند و کتابخانه‌ها و منابع تازه‌ای در دسترسش قرار گرفتند. با وجود کتابخانه‌های بزرگ مشهد، آن روزها هنوز قرار نبود آقامحمد مهدی یک منجم حرفه‌ای شود. به قول خودش مثل بسیاری از نوجوان‌ها، درس و کنکور بخش اصلی زندگی‌اش بود. سال ۱۳۷۲ با قبولی در رشته فیزیک وارد دانشگاه شد و یک سال بعد، اتفاقی افتاد که دوباره آسمان را به زندگی‌اش برگرداند.

آسمان‌رهایم نکرد

سال اول دانشجویی که گذشت، مطیعی به همراه تعدادی از دوستانش تصمیم گرفتند کارهای فوق برنامه انجام دهند؛ کاری که فقط به کلاس و کتاب محدود نباشد. او می‌گوید: برای انجام برنامه‌های جانبی سراغ استاد‌های مختلف رفتیم، اما استقبال چندانی نکردند. البته آن زمان ماهم دانش محدودی در حوزه فیزیک داشتیم. تا اینکه با دکتر محمد تقی عدالتی، از اساتید معروف ستاره‌شناسی و رئیس رصدخانه دانشگاه فردوسی صحبت کردیم. ایشان از پیشنهاد ما برای فعالیت‌های جانبی استقبال کردند و پای ما به رصدخانه باز شد. همین ورود ساده به رصدخانه، یکی از تغییرات مهم زندگی او بود. این منجم حرفه‌ای تعریف می‌کند: وقتی توضیحات دکتر عدالتی را درباره نجوم می‌شنیدیم، علاقه‌مان به آسمان بیشتر شد؛ زیر نظر ایشان وارد رصدخانه شدیم و ستاره‌ها را رصد می‌کردیم. ماه پای ثابت رصد‌های ما بود. او ادامه می‌دهد: ابزارهای آن روزها با امکانات امروز قابل مقایسه نبودند. دوربین‌های دیجیتال اولیه و تجهیزات محدود، وسیله ثبت آسمان بود؛ اما برای جوان‌هایی مثل ما که تازه داشتیم دنیای نجوم را کشف می‌کردیم، همین ابزارها کافی بود تا نگاهمان به آسمان عوض شود. سال‌ها بعد، همین علاقه‌ورانه تحصیل جدی در علم نجوم رساند.

انجمنی برای علاقه‌مندان به نجوم

مطیعی سال ۱۳۷۷ از دانشگاه فارغ التحصیل و به خاطر تخصصش در حوزه‌های مختلف کامپیوتر در مرکز تحقیقات زمین لرزه‌شناسی دانشگاه فردوسی مشغول به کار شد. در کنار کار و زندگی روزمره، علاقه به نجوم همچنان همراهش بود. او می‌گوید: فعالیتیم در حوزه نجوم به دانشگاه محدود نماند و به صورت جدی تر آن را دنبال کردم و دوره‌های آموزشی را می‌گذراندم. از اوایل دهه ۸۰، نجوم آماتوری در ایران رونق بیشتری گرفت. برنامه‌های عمومی مانند روز و هفته نجوم و فعالیت‌های آموزشی باعث شد آسمان شب برای افراد بیشتری به موضوعی جذاب تبدیل شود. سال ۱۳۸۱ با پیشنهاد دکتر عدالتی، گروه نجوم «آسمان توس» را با تمرکز بر کودکان و نوجوانان تشکیل دادیم. گروهی که پس از درگذشت دکتر عدالتی در سال ۱۳۸۳ نیز به فعالیت خود ادامه داد و چند سال بعد، در سال ۱۳۸۶، با عنوان انجمن نجوم مشهد به ثبت رسید و یکی از گروه‌های قدیمی نجوم است. به گفته مطیعی پس از درگذشت دکتر عدالتی رصدخانه مدتی غیرفعال شد تا اینکه در سال ۱۳۸۷، به خاطر فعالیت‌های زیاد مطیعی در علم نجوم به او پیشنهاد کردند مسئولیت رصدخانه دانشکده علوم را بر عهده بگیرد و از همان سال تا کنون در این مجموعه حضور دارد. در کنار کار و زندگی روزمره، علاقه به نجوم همچنان همراهش بود تا اینکه سال ۱۳۸۸ در مقطع کارشناسی ارشد فیزیک نجومی پذیرفته شد و در ادامه، مسیر تحصیلی خود را تا دکتری نجوم و اخترفیزیک در دانشگاه فردوسی مشهد ادامه داد. خودش از آن سال‌ها با عنوان دوره‌ای از سختی و علاقه یاد می‌کند: روز‌هایی که باید هم زمان با زندگی و کار، درس هم می‌خواند. اما علاقه اجازه نمی‌داد مسیر را نیمه‌کاره رها کند.

برنامه رصد در کاروان سرای روستای قاسم آباد پنجستان

